

БЫЙЫЛГЫ СӨРУКТАРТАН КЫЛГАСТЫК

Сааскы күнүр үүтүнүр, дьон-сэргэ үлбэ-хамнасыа түрүдүүтэ сэргэхсийдө. Ону сэргэ, сүрүн салаабытыгар, тыа хаһаайыстыбатыгар быылгы кыстык этэннэ аһан эрэллэһин киһи үөрэр. Онон бу күнүрүз үлүүс баһылыга А.Т.Ноговицыны кытта көрсөн, быылгы сылга былааннар сүрүн сорукуларын кытта билистим, үлэ-хамнас хаһымытын туоһуластым.

- Андрей Тимофеевич, ты хаанаайыстыбатыгар билигин башкыныа хайдарый уонна инновацион тух үлэхин сойуктар туралларый?

- Бийнл хэсгийнхэн тэгнээ ааһан эрэр дүн сыналхыгт. Сылтпаралары эгэр буоллахха, ынах сүөһүбүт ахсаана кулун тутар 1 күнүтэр ааһыллан, 21518 төбөгө тэн. Онтон ынаҕа - 8113 төбө. Сылгы ахсаана - 15750 төбө, ол онтон 10612 бие буолар. Ынах төрөөһүн үүгүйдик сайдалына. Ол эсбэтэр, билигин туугунаң, 1552 ынах төрөөтө. Бие төрөөһүн өссө да күсүө сагалына илик. Үүт туттарыыта былырынныгытан көрдөрүүтэ лапта түбүстэ дүн сыналхха сөл. Ол курдук, билигин күннэ (14.03.2016 с.) - 7520 л үүт туттарыла турар. Быларыын беччаларга 2510 л этэ. Үүт туттарарыыгт элбээбитэ онно орук буолар. Холобур, быларыын беччаларга 267 үүт туттарарыны баар эйиг буолуодуна, бийиэл 493 үүт туттарарыны баар. Кулун тутарый бастакы күнүтэр барыта 200, 1 тонна үүт туттарылынна. Быларыын ити кэмиз 157,2 тонна үүт туттарылыыгт этэ.

Тыя хаанайыстыбельтар бийлыгы соруктарга тохтуур буоллахха, ынах сүөһүлү аһыланан тастан киллерин соруктара кэлиэ болоромго суһууларлар. Быйырын 70 тебуну Краснояркайтан аһалбылыт. Ити краснострой дьон борууда ынахтар этэ. Быйыл сорук кэминэн 90 тебэ Хакасияттан кэлиэхтээк. Ол ынахтар боруудалара – симментал. Олгон салгыы, “Мындагайы” ТХПК комплекса үлэс кэбиритинэн, 200 ынах эмэ симменталлар, Хакасияттан кэлиэхтэрэ. Салгыы, быйыл Ил Дирэн анал Ыйаагынан, сүөһү аһыланыйыттар аһан, хас нойоннок айыы 1 мөлүйүөн харчы борилизктээк. Бийиги улуска ити 17 мөлүйүөннээк үп булар, онно быһа холоон аахтаха, 150-тан таха борууда ынах кэлэр. Итин барытын аахтаха, улуспутугар быйыл 500-тэн таха өлгөм үлү биэрэр анал борууда сүөһүлэр баар буолуохтара. Бу улахан көрдөрүү булар дьон болотобини. Бээр орто улус ынар ынагы аһаана эбиит түфөр. Онон бу үлэ-хамнас быйыл хайаан да үтө түмүктээк буларгылар улахан соруктара.

Ихэс улахан сорулгуулан — арокластердэрийн сайынгаран нэһилжэ аайн тэрийн булар. Ол курдук Одьууун, Холтоно нэһилжэригэр ыччатар кэсн олхонуйан, тыа хаайыстыбын произво-дствын дэрыктаныастара. Ону таһынан, былырын сагулаабыг Чакыр, Хайысыг, Хатыл, Телэй уонна Мугудай нэһилжэригэр үгэ ситэрлэн, ситэрли-бит эби сайын тэриилжээк. Ол эбэр, былырын дэсэр үгэ нэһилжэ буолла-тарына, быыл произво-дствын өггө дэ, олхон кирижээк. Хотон тутан, ыччатарбыг сүөһүгэрин элбэттигэ, хаайыстыбаларын ханатыгыта үгэтиилжээк.

Үлүс улахан сорууган агрооскуолалар үлгүлөрүн олох үрдүк таһымга таяарып булар. Билиги тыа хайыһыстыбата сайдытыгар агрооскуолаларбыт улахан орунду ыһахтаахтарын мадди ыйан кэлибит. Быйылгыттан бу хайыһага сагалым ирээбиллэри туруоран, агрооскуолалар истрээһин үлгүлөрү кооперативтар үлгүлөрүнэн сайыкты быйылгынан үлгүлөрүн тэрийик үөһө сыһыһыһа тусталыт. Ону таһынан

улуустугулар баар 7 агроосула овороторыа хаһаайскыбын чугастык ылынар, сириттэтиыр, патриот өйдөөх-санаалаах, алаастарбыт, холуһаларбыт киниэхэ сатабыллаах хаһаайытара буолалларын ситиһэригэр үөрэх-ниһии өттүгэр бастагы мистэҕэ турар. Ону таһынан, профориентационнай үлэ сөптөөхтүк, таһымааскык ыгытылыта манаа суку буолло.

- Андрей Тимофеевич, улууспутутар тууу хайыската быһарыын олус тэҥимээхтик үлэтэбитэ. Быһылты быһаарар хайдахтарыи?

- Батырын, кырдык, тууу өтүгүр сатилыптырбит – улахаттар дюн үөрө биэтибит. Ол курдук уһууһапта уочараты ачылыгы программанын үс уһууһаны үлүзү килтирибит. Хатылыга, Одуулуунга, Чураһыга Аны, "Устойчивое развитие сельских территорий" дьен федеральнай программаға хапсан, Мугудайга сана оскута туууга түмүктэммит. "Олонхо Ыһааһын" турорсан олохо килтирбит биер кыйылыбытын – "Олонхо дьыот" буолу. Эбии үөрөхтээһин суолата – олус улахан. Чураһы салыһаһытыр оворорбутун дьарыһыт, сайыһаһар эйгэбит кэмчи этэ. Онон бу дьыотити эбии үөрөхтээһин хайыһатын сайыһаһаһа туһулаһытыт. Үтүө түмүктээһин суолата көрөһөн иһөөр.

Олорор дотоо тутуугун улахан сорук бѣльгынѣн бѣлын, үтэ хамнас тэрилтэр. Ол курдук, 2014 сыллааха уонкайе, 15242 кв. метрэр иеннєх олорор дыа тутуллубута. Бѣльгын уонкайе, улуска 20141 кв. метрэр иеннєх кээрїфалар, биридийсєн дыа-лар тутулган олохо кырабнтэрэ.

[illegible]

Суолтуутугулар билэнча үлэ ыһтылынна,
си курдук. Сылан уонна Кылаанх икки
ардыгар, Кыһыл суолугар, Хадаар уонна
Уорба икки ардыгар ерөмүө, көннөрүү,
таһыйааны үлэ ыһтылынна.

Соруктарга нийрэр буулгасаа, бийлт Хиту көнөрүлүү кыттылаахтарыгар агаан, 32 квартиралар дьэ тутуугун сагалыахпыт. Хадаарга уһууаан, Мырылаага оскуста-саад, Улахан Күөлгэ оскуста, Чурапчыга 240 мюстэтэох уһууаан, Төлөйгө уһууаан тутууларга былаанна баалтар. Онос бийлт даҕаны биһигэ улахан үлэ куутулэр. Кылааннах уонна Арыйлаах иккэ ардыгар суол үлэтин хаамылтан хаасатаа, өрөмүөн үлэлэрэ тэриллэхтэрэ.

Тутууга бишр улахан үлээн "Очистительный сооружение" тутууга болуо. Бу үлэ бийл садаланы. Үбүлэһинэ кыйтардар, кэлэр сыларга олохо киирэн, сайдылбыт талхыан үрдэтэр, санитарнай балаһыанньабын билгэрдик тулсар аналлах тутуу булар. Хомолунайды тутуу садаланы. Хатылгы кварталнай хомолунай, Урах Күөрөсэ, Түөкүсэ кыра хомолунайлар тутулан доо киирэлтэро быһааннар.

Гаастаанын салттай ыштылан, улуус киинигэр эбин биес хорбулунай гаас уматыгар көһүөхтэрэ. Ону таһынан, Чурапчыга кластер территориятыгар гаас ситиме уурулуту, "Молочный" кварталга дьылгэри гааска колбоочунтаа эбин үлэ ыштылыа, ону таһынан киин өлүлүк алын кварталларыгар эмээ гаас ситимин дьылгэртэ.

кэлэрийн үлэтэ бэлаанинаар. Чакыр, Хайхасын, Одулуун гойнигкэргээр бырайхак экспертизага ыгылыга турар. Олор түмүктэринен, эмнэ үлэтэриллор кууултар. Экспертиза үлэтэ бэйлэтэ тусга ирдэбилтэрдэк, олон бу үлэтэ хаммыла эмнэ тусга графиках буслар.

- Благотворительство сэлбэгэр ханых соруулар, сүрүүнзэн, туурагларын билигдэнгэрэн дуу?

- Бийлэл Республика үргүнэн благоустройство сыла билгэригэр, баалча үбүлээһин нэһилиэккэргэ кэллээтээк. Ону дыа, оҕус көлүүстээхтик туһанарга сөрүк турар. Олор иһэтигэр ааллары кэли илгини ситимингэр халбасуун эмэс ыһыллыа. Ааспыт сылларга барыта 1000 кэрингэ чаһынай дьэсөн илгини ситимингэр халбасон баалча тьа ылан күннээги олохторун чөлөтүбүн. Быйыл аны, бу ситимини туһанан, аалларга техникесэй уу киригини ситимингэр буоллар, чаһынай дьэсэргэ благоустройство кэрингэ доһио буолуо этэ. Бу сорукар, бастаан туран, нэһилиэккэ бар хорголунулар смостарыттан, ирдэбилтэргэ эппэтигэр илгиттэн тутулуктаах. Онон табыластаах өгүдүрүгэр быйыл бу бырайыгы олохо киллэрээхпит дии саныбын. Тупсафайдык туттан олоруу сайдыыбыт көрдөбүтэ буолан иһэрин бары да ыһанан иһэбит бэлэттээр. Билгини аалларынан сибээки олордуу, көбөрдүү, дьэсэригэр, олбурдарыт таа көсүдүтэрин тусарыа курдук үлэ түбэлтэринэ, нэһилиэккэргэ кургумунан ыһыллыахтаах. Нэһилик дьаһалтала, тэригэргэ дыа, билгэр-костэ үлэни ыһыах тустаахтар. Ол курдук, тэригэр бэйэтигэр иниллэтигэр аһылыгы тротуардары онороллорун сөрүк ыһыллытын ыһыллыахтарын баарарыт. Аны, улахан ведомственный тэригэргэ тротуарылар, эбэтэр атын табыластаах сирдэргэ кыра сквердэри оностон, көрүтээн бу сыла үлэни тэригэтигэр ыһырыа этибит. Благоустройство сыла, бастаан туран, бэйэбит олорор сирбитигэр сыһаммыт лаппа тусуутугар сылланарын өйдүөх тустаахпыт. Онон ыраастаныы, көрүтэни, көбөрдүү үлэлэрэ хас биридин ыһанан, тэригэтигэр сааланан барарыгар сөрүк турар.

7. Климат юмгэ общественной хамсааһыннар, тэрдилитэр үлхэрэ сэргэжнйтэ. Бу хайысхага улуус дьаһалтата ханньа сорууттары түрмүрүмүрүй?

- Кырдык, кыялгачи юмгэ улуспут иһигэр, республикада даҕаны, Россияда да общественный хамсааһындар үлэтэр биллэрдиэк сэрэгэсчидэ. Чуслаан, билигин улуска дьон общественный үлгө алуэ көхтөөк буолан эрэр билигини үөртөр. СО НКО-лар тэрилтэ, аһас трансагра кытан үлэтэрин саҕалаан эрэлэр. Билиги, бастан туран, общественный хамсааһындарытыгар үлэтэрин сүрүннөһө, манньк сорукары туруорабыт. Бээрдэк боптурусуһугар түмсүүтээк үлэни эрийэбит. Буруйу онорууу сэрэни үлэтэ бүтүн обществен биллэһи, көдүүстээк буларын бары билэ- бил:

Анх, сахалыг куугуурабыгн
ьчашлыгтар нигэри эмю общественный
көүдүзччилэр суох хамсаабт дыала
буолиаа. Онон духуобунаспт
сайдыгтар общественный куустэр
көөмөлөр эмгэ хайаан да ирдэр.
Общественный тэрээнинэр, түмсүүлэр
ининиэрэр турусхаах сорукарта саамый
улахан болдумтону чөл ологу
пропагандалааһыпта уурусха наада.
Арыгылааһын киникон кэмгэ арыый хаан-
чактаһаа эрээр, уоскуйар сагамыат.
Сипсиит кырбылторбиги чингэтэн.

[illegible]

Эр дэон түмсүүтэ олус үнэтэйлик үлэни садалан эрэр. Уол оёону эр кийн бийһытхан илтигэ мааньк түмсүүтэр оруулгара – олус улахан. Онон хас нэһилик айы бу хайыскада улахан общественнай хамсаанын барын наада. Дыхталлар Сэбиэттэрэ сана састаабынан үлэтэн эрэр. Кинитор үлэтэрэ нэһиликэс баар дыхталлар түмсүүтигэр тирээрибитэ олус септөөк. Хас нэһилик айы дыхталлар Сэбиэттэрэ тэрилсн, түмсүүтөк үтэ бийһытхан наада. Сорук бийһытхан, дыхталлар общественнай үлэтигэр дыхтар арылгалаһынын утары үлэни хорутуулаһык ыппаларын каребут. Тоно дитээс, кэнниик кимтэ дыхталлар оёоруун быраһан, дытэ коргэттири улаһан туран, арылгала ыппаларыллара элбэбитэ буолар. Бу салгыа богтуруоска бүтүүн үлэтирибит кэдүүстэх буллара саарбахтам-мат. Онно дыхталлар Сэбиэттэрэ, общественнай түмсүүтэрэ улахан тирэх буолуоктаахтар.

Чд илгивэс эгэн туран, общественнай хамсааһындар, түмсүүлэр үлэлэригэр өйбүд, тирэх баар буюу. Онон нэһиллэктэргэ общественнай астыл ити элчилбиг соруктар тула биэр сүбээн үлэни тэрийриг күүтүр.

- Андрей Тимофеевич, ватсан дон кэгэ куйаар эйгэтэр араас дойдох эйхөх. Холбоор, бү күн бөгдхөө эйгэтгэн тэн хайаайхыг багын мөнхлөхтөртөн ананым дон сурах улуустун тлэри сүүдэ. Итгэх тугэ эгэг эгэг?

- Дээ, кырдыгас бодолтоотон талогтуунд хам буулбат. Дьон соһууар да, ыйьтар да. Сымыйата битэр буоллаҕа. Мин итинник провокациялар тустарынан маһынык саныабын - Чуруһты улууһа республика үлгү-хасиһа иилини күөнтэ сылдьар, ону орлук санаан, улууспутун ыйа сатыыр, дьоммутун утары туруора сатыыр дьон баар. Уопсайынан, батсап нэгүө дьон өбүт-санаатын сымыйа дайбоһунан күөттэн аймыр дьонтон кили хамойор эрэ буоллаҕа. Сотору киминен быһыбарлар буолуктара. Олоҕо эмгэ дээ, араас информациялары ыйыахтара. Батсабынан кэлбит барыта кырдык буолбат; ону бары олус үчүгэйик билэбит. Мин улуһум дьонуттан биһир кэрдөһөбүн: информацияҕа, чуолан, батсабынан, официалнайга суох СМИ-эргээн киирэр сураккара сэрэхтээктик сыһыан иһэһэ наада. Онтон хардаран ээр буолуһа, мин улууслар талыһыбыт көмүр үлэһир санаалахпын. Дьоммор эрэһэрбит быһбар иннинсөөн программабын ситэрэр, титэһэр тюрлөр үлэһэн бадалахпын.

- Андрей Тимофеевич, бывший
высший комзот ситишкодского сельхоз
сайлшнарар соруктаргар куруук дон-
сэргэ өйөбүтэ баш буолтун. Түмүскүк
үлөнүн улуускут сайдылыктар башы
башыга үлүстүктүн дүгүн турун, комзоттун
инан махтал.

Балдыт

ӨССӨ ДАБАНЫ ҮЛЭЛИЭМ, УҢАНЫАМ

Бийиги удууснутугар кэлһинти сэлкүрткө маһынан, тиймэрини уһанар эдэр дьон үксэи, дьон-сэргэ бийирбэлини ыһан эрхлэр. Кулун тутар 5-6 күнөрүгэр, Дьокүүскэй куоракка А.Е. Кулаковскай аатынан Норуоттар доҕордошуулары кыһыгар “Ууе-экино 2016” республикатаҕы уустар оһолуктары, норуот маастардарын быыстатыкка буһуан ааста. Маһыны улахан тэрэлһингэ, иһтигэрт ситимини нонуо билэһингэр, Сахабыт сирин билэтир, оһу тэҥэ сана сааһынан эрр

талби тэвшингээх уран тарбихтаахгара, мьнд-эр толкуйдаахгара мустаниар, онгрон таһаарбыт онгоһугарын бар дон дуусуугэр таһаардылар.

Чурагчын дуулуун уустар эмнэ кытпанын кышлар. Кинистар ортолортур Чурагчы ууш, адыр урбаанын Дмтрий Константинович Барашков ан бастакытын минчик быыстапкага мас онгуктарын көргөрүүгү турурда. Дима эбээгэ Мария Дмитриевна Барашкова истенненинген дыонно-сөргөзү башкача биллибит, чутас дыонутар истенон, ичингэ танаһынан хааччылан, килин-хара онортообута. «Мастан уһаныгы бастакы холонум – Уһакан Күөл учаастагар 9-с кылааска үөрэнэ сылчан, уһабыр В.М. Трофимович дьыт туугуутар көмөлөһүүм этэ. 10-с кылааска В.Яковлев – Далан аһынан Кытаанак орто оскулатыгар уруһуй кылааһыгар үөрэммитим. Сылгы, Дьокусайыһага худомественнай учутиһега үөрзөн, нинниги идэбин табытым. Үөрэхини бүтүрөң, үөрэммити оскулабыр – Уһакан Күөлгэ иэки сыл прикладной искусство учууталынан үлэтибим. 2011 сылааска Дьокусайыһага куоракка киирэн, чаһынай тэрилтэлэргэ ювелир-модельерынан үлэтибим. Ол кенинэ, Ийбодойдута ытык иэспити толорон, Бекин куоракка сибээс баталонун чаһыгар армияга сулууспалабытым. Дойдубар кэпчү чаһынай предприниматель дыалатын саҕалаан, үлэни-хамсы сылшыбын. 2012 сыл күһүнүгэ, Чурагчы күнүн көрө, Бөгүтүгүгэ туугулу бугалтан сөргэ мас туугуларын көргөспитигэр дыомун кылары үлэтибигит. Отон балырыан Олоһо мыйаар туебо туулүгэстери

онорууга кыттыны ыбылым. Битигин, үсүн, сахалыны
үтүлүбүн. Аныяр остулу, ополлостору, ого мөөбөлөрүн
ооннуурдарын унаабын. Быйышты "Уус-жолу"
быыстанкага баа өттүбүн тийген кыттыным, оңо оңо
аналлах оңолуктар улаханнык оңорботтор эбиг дөн
көрдүм. Горнай улуулуктан куукчулар бааларын сэргээтп,
өлүхүмөзр тигэр сахалы танастарын биңирээтп.
Манлык ыбыштар быыстанкаларга кыттан иңгээсө наада
эбит. Күни элбээсө үерөнөр, сана толкуй, идея эңирер.
"Кыттанчылар сыттан сыңалбээтп италар", - дөн элгитерер.
Быыстанканы көрө калбит дөн. "Чураччылар сыт аайы
тубустар-тулсан иңбиги кыташтыг", - дөн истин баа
саккалары иңгитп. Ол аата, сайдыы чачы бөөр буулаада
дн. Иддибиг абаыйах оңолуктарбын барытын
аылаштыр. Иңнистин дабаы дьонум-сэргэм туһулар
кууска үтүлүр-хамсыр, унаар былааннаахтын. Түгөннөн
туһанан, маалы куус-көмө, суб-ама булар күн кубой ийбөр
Лейла Власьевага, алабөр Константин Константиновича,
бийргэ төрөбүт элгийбөр Александра Константиновича,
аймактарбөр Барашковтарга, Потаповтарга, Ефимовтарга,
Горосовтарга, Пасхмовтарга, Ивановтарга, Трофимовтарга
уснаа доводторбөр дирин маалбалар тиңирдөбүн", - дөн
ДК Барашков нальчыч оңорон сэргээтп.

Эдэр күйнээ ситийлгэж, айар-тутар үлэтигэр санагтан-сана саахтары бакарабыт.

Семён ЖЕНДРИНСКЭЙ

Үөрэх - илтүүн

**САНА СУҮРЭЭН:
ДЬОБУР, МААСТАРЫСТЫБА, САТАБЫЛ**

Күгүн тутар 9 күнүтэр И.Г. Тендосухов-Тимофеев аатын «Олонх» оёо үүтөр - сайбар киниитэр эбии үөрэхтэлин сыйын чоригиин, үөрэнгүчүтөр ортолоругар оёо дыогурун, сатабылын сайыанарына улууска бастакы сонун тэртэлин булан аста.

[illegible][illegible]

«Музейное дело» курок А.А. Саввин аялган истори уонна этнография музейлар ыстыгына. Үүтөр көтүөнөннн итиннэ музейлар орууларга хаһаанньааһар да үрдэтэ. Музей өлөрөн аастыт көтүөгө өйүн-санаатыт, олохун историктыт көрөрөт. Норуотун аастыт олохун-дьаһаан бигирэһин биллэти буолу турар быһыын-ийһытын сэлэ өйдүүр, ырытар, инниккэ аһарар кыһтанар. Оҕолор төрөөбүт улуустарын историктын үөрөтүнэ, чинчийтэ, дойдуга

ларын, билгилээх дьоннорун кээн тутуута арас
бырайыактары көмүсөөтүр. Бу салаада барыта 22
үөрөнөччи кытына. Курак биір улахан түһүмэ
мастан уһаныы салаата (стапирное дело) МУПК
мастарыскыйагар ыһылына. Уһаныыга Чурапчы
герботни, сахалыы ойуу-двардаа түһөрм. Ыһан
оноруу технологияларгар үөрөнүтүр. Бу салаада
барыта 14 өрө кытына. Аһы-үөлү биір нэһиликкүөтү
тутар улусу буюуарбытынан, үөрөнөччилөрү бу эйгэ
сыһырыл, үөрэтти элэ суоталаһына. Маньаа, ас
астаһыһын сабыһын үөрүйбэ («Поварное дело»)
«Чурапчы» ТХПК ас-үөл комбинатыгар ыһылына.
Оусор ниһа уонна фруктаһтаран миньигэ бүлүүдэ
астаһыһыгар үүрүкстөтүр. Кинитөр сабыһтарын
үрдүк кылаастаах мастар-поварлар сыһылан, курак
барг үрдүк таһыһа аста.

Кураторлигилар түмүктөрүнө, дуушүрүр сүбө бөлүмдөргөн кыайлылактары бөлүмдө. Ол курдук кыайлылактарынын табыштылар «Музейное дело» салага П.П. Бопирин атынын Сылган орто окуулатын 9-с кылаанын үрөнчөчиге Дарина Максимова, «Поварское дело» салага Г.Д. Протодьяконов атынан Алауар орто окуулатын 9-с кылаанын үрөнчөчиге Вана Гоголев, «Столярное дело» салага И.М. Павлов атынан орто окуула 9-с кылаанын үрөнчөчиге Айсен Митарев, «Изобразительное искусство» салага С.К. Маевров атынан Чуратчы гимназиятын 6-с кылаанын үрөнчөчиге Алина Никифорова, «Актерское мастерство» салага С.Д. Флегонтов атынан Халдар орто окуулатын 11-с кылаанын үрөнчөчиге Вера Габрилова, «Идеи из нежного волоса» түлүмдө Одылуун орто окуулатын 10-с кылаанын үрөнчөчиге Уйгу Дюдорова, «Пейзажное дело» И.М. Павлов атынан орто окуула 8-с кылаанын үрөнчөчиге Яна Федосеева, «Робототехника» хамандынан куркок Гелел орто окуулаты (сал. И.С. Синоболев), «Хоросграфическое искусство» көрүнүр С.С. Яковлев-Эрилик Эристин атынан Чакыр орто окуулатын 6-с кылаанын үрөнчөчиге Стас Адимов, Одылуун орто окуулаты (салыаачы А.А. Ариханов), С.С. Яковлев-Эрилик Эристин атынан Чакыр орто окуулатын «Министерство» ансамблы кыайлылактарынан ааттанылар (сал.П.И. Митронова).

Бү даяаг үерэгээчлэлтэргэ элшлэгнэстээх
бүсгарын өйдөөн, тугу көрбүтээрин-бибигтэрин, сат
былгарын оскондарагыг тийсөн, сырагтаах бусган
аргастаах. Өсөө да мөнхүк илгэригнэй, кэсэлтээх
дьяаллары ытлыга ойбуугу-саагабытын ууран,
салгы үтсөн тэрийнэгэ болдмтубутун уурабыл.
Үөрөгөөчлэлтэрингэр үерэгтэрингэр үрдүк
элшлэгнэрин, бишлэрин өсөө чингэн, аргас сонун
бырайыктары толкуйлан, ыгыгылар дьяалтарга
эхтээсүк кытталгынар ыгырабыл.

С. БАЩАРИНА.

«Үөрүү» оюугу сайынгарар
кинн социалнай педагога.

Кэрэ зүйзлэл

Кудун тутар 11 күнүгэр «Айылыгы» культуура киинигэр Дирингэйдэ норуодунай хор ырыаһыта, саха ыалын амарах аҕата, тыа сирин туруу үлөһүгэ, үтүө көрөөччү күтүн туһут ырыаһыт Валерий Коркин «Ырыаны ымыаһа оностон» айар кэһигэ буолан ааста. Валерий Дирингэйдэ норуодунай хорго ылыаһыта 25 сыл үлэстэ. 90-с сыллардан саҕалаан, Чурапчы дьоно-сирэтин киин дэлгэһутар куолаһын собуллу истэр, толук көрүүнү сэргин көрөр.

ЫРЫАНЫ ЫМЫЫ ОҒОСТОН

Бу күнбөз багырыныгышынан, Валерий аймексара, чутас доно-
саргыз, добогторо-агастара кенсери киргизтирлер. Ол курдук,
Валерий биргиз үрөзмикт добордо, Дыкуускайлаары ты
хаһайыстыбатын академиятын преподавателю, Аан дойдутаары
фольклор чемпионатын икки тегүлтөөк кыйылылаада Елена Илина,
90-с жылларга ырыа альбар тэнэр уйдарбыт табаарына, мелодист
Диринтен терүттөөк Алексей Ишарионов, быраата Валерий Давыдов
уонна Кери-КО бэйлөрү айбыт истин ырыаларын балекстотилор.
Мань тэнэ, баттылара Вера, Нада, Тома Корьянналар жүрэ ырыаан
бизгери ситэрэн-хоторон биридилор. Корьяннар дың көргөнүнөн
кылтан, кенсиор таһымын үртөттилор. Наталья Николаевна уонна
Валерий Егорович үстүрүйү уолтактар, икки кыталык кыстаактар.
Кыра уол Стасик ырышта, дың көргөн куустук аяктырын ансаамбль-
ди, саха нурустунуй инструменнарлар соннь соһуунунара керөөчүлөр
биһирбилитилер ытылар. Ону таһынан, убайдды-быраатты Иван,
Валерий Корьяннар дуэттара доксун ытыс таһынан
докумстанна.

Валерий Хогтоо ноёнгүйзэгийн баһылыга Дмитрий Дмитриевич Дьячковай, коллегалара, биһрээ үөрэмнэг дотордо, Диринтоонг хорусунай хор коллектива "Айар кэбэһингэн" ээсрэгэстэтор, истин тиллары аһаһтылар. Ырыһыкка, Валерий Корьякинга, бу күн Күлтура уонна Духобунай сайлыны миньистирэ Владимир Тихонов иһин баһаһыһаах «За вклад в развитие народного художественного творчества РС (Я)» бочуоттаах бэлэһин туттарыы үөрүүтэк туттанан бүтүө. Маны тэзд, улуус дьаһаһатын, күлтура, үөрэх управлениеларын бочуотунай грамоталара туттарыһаһыһылар. Валерий Корьякин айар кэбэһин тэрийсэбит дыонутар, ыһыһырга уһуйбут Диринтоонг хорусунай хор салайааччытыгар Феокла Ивановичка медал тыһарын эттэ.

Мария ВАСИЛЬЕВА

културу и управлението ѝ специално.

В.Г. МАКСИМОВА,
директэри үөрэх чакыһар салбырытыа,
Россия үопсай үөрүктэринин бичиктих үлөһүтэ.

России вопреки воле государства и его интересов.

Алор сурулар энчлер сакла
рознави патанонтияр мотдун сон
тубизир буолбонот. Сурулар ыйылар
чотчылар кадрь-астагылар а
жаныстыган алор тус байыа суру.